

blide Kaar, under opadgaaende Konjunkturer. Billedet vil stille sig anderledes i det Øjeblik, Amortisationen først er traadt i Kraft over hele Landet, og naar den Reaktion, den Tilbagegang i Konjunkturerne, som sikkert vil indtræffe, finder Sted, da ville de smaa Brug være anderledes stillede og Pantet for Staten, for de andre Medborgere, blive betydeligt forringet. Naar fremmede drage rundt i Landet og se paa vort Landbrug, naar de besøge en Højskole, et Svineslagteri eller Trifolium, skrive de gerne i Aviserne en hel Del Lovord om dette fremragende danske Landbrug, og det skynde vi Landmænd os at faa bredt ud i Landets Blade, og efterhaanden bilde vi os ind, at vi ere Verdens bedste Landmænd. Jeg hører, med til denne Klasse, men jeg deler ikke denne Opfattelse. Jeg henviser blot til Kontrolregnskaberne. Se efter der, hvorledes kun en ringe Del af Landets Kvægbestand — og det af den bedste — er underkastet Kontrol, og se der Tallene over Ydelser og Fedtprocent. Der er langt frem endnu. Se om Foraaret vore Marker og al den frodige, mangefarvede Flora, som der staar, og hvis Hovedbestanddel er Ukrudt. Der er mange Alen endnu, inden vi Landmænd naa op i Toppen af Træet. Men de danske Landbrugere have mange gode Egenskaber, og der er navnlig een Ting, en hurtig Opfattelse af Situationen og Hurtighed i Vendingen til at tage Stilling til den, naar den forandres, som har baaret det danske Landbrug ud over mange Skær, og Sandsynligheden taler for, at vi indenfor en ikke fjern Fremtid ville have al Grund til at kunne benytte os af denne Evne til at forandre Stilling. For Aar siden var der Røster, der advarede imod den mægtigt om sig gribende Landbrugsindustri, denne gevaldige Import af udenlandske Raastoffer, amerikansk Majs, russisk Byg og Rug, til Forædling og Fremstilling af Flæsk, Smør og Æg. Denne Import var en af Hovedfaktorerne til den Aar for Aar sig mere uheldigt stillende Handelsbalance, hvor Importen saa langt overskred Eksporten, et Faktum, som af de virkelig renlivede Frihandelsvenner blev erklæret for den rette Økonomi; saadan skulde den skæres, blot dygtigt Forbrug, Salget havde mindre at sige. Der var dog Røster, som ikke fandt videre lydhøre Øren, der sagde: Pas paa, England kunde maaske en Gang forandre Stilling og ikke være saa modtagelsesvenligt overfor vort Landbrugs Produkter som i Øjeblikket. Ingenlunde vil jeg sige, at

denne Situation er indtruffen, men der er dog vist ingen, som vil nægte, at den Dag er rykket os nærmere paa Livet, hvor den kan indtræffe, efter de Ting, der i de senere Aar og navnlig i den allerseneste Tid ere passerede i England. Sker det, at England ikke er det store og villige Marked for det danske Landbrug som hidtil, vil Situationen her for det arbejdende Landbrug være en ganske anden, og da vil det først og fremmest komme til at ramme de smaa Landbrug langt mere end de store Gaarde. Betyder det en Forandring, en Gaaen bort fra den stærke intensive Drift, vi have drevet i de senere Aar, over til en mere ekstensiv, bort fra de forædlede Produkter og mere ind paa Kornproduktion og deraf følgende Kornsalg, ere de store Gaarde ganske anderledes heldigt stillede end de smaa Brug gennem deres Emancipation fra den manuelle Kraft og deres Brug af Maskiner i Lo og Mark. Overlegenheden for de smaa Brug ligger i de forædlede Produkter, og skulde der ske en Forandring i vor Driftsmaade, vil den derfor ganske anderledes haardt ramme de smaa Brug, og da vil det sikkert ogsaa komme til at gaa ud over disse Statshusmænd, som vokse op i Ly af denne ellers meget gode Lov.

Nu forlanges der altsaa yderligere 1 Mill. Kr. til Trods for, at vi i de sidste 6—7 Aar have hævet Statstilskuddet fra 10 Mill. til 20 Mill. Kr. Jeg nævnedes før, at Overtagelse af Statshusmandsbrug fra Statens Side til Dato har været grumme sjælden. Noget andet er, at der har fundet et meget betydeligt Salg Sted, navnlig i Randers og Viborg Amter, idet dygtige, entreprenante Handelsmænd, som have faaet en saadan Statshusmandslo, have afsat den med en Avance af 100 til 200 Kr., og det har jo ingenlunde været Meningen og Aanden i Loven, at vi skulde skabe et let afsætteligt Handelsobjekt. Meningen har været at bygge Hjem trindt omkring i Landet for flittige, paapasselige og sparsommelige Familier, der gennem en billig Rente og en billig Amortisation kunne erhverve Ejendommen og lade den gaa videre fra Slægt til Slægt. Derfor mener jeg, at naar Husmandsbrugene — hvad der faktisk er Tilfældet — gaa ganske villigt rundt fra Haand til Haand, Mand og Mand imellem, er Trangen ikke saa uhyre stor, at vi behøve yderligere at hæve denne meget betydelige Sum. Som det ærede 6te Medlem for 2den Kreds (Piper) rigtig bemærkede, have vi endnu ikke paa dette Tidspunkt indhøstet abso-